

MEĐUSVEUČILIŠNI STUDIJ
MEDITERANSKA POLJOPRIVREDA

PEDOLOGIJA

Tema: TIPOVI TLA
Klasa: Nerazvijena tla

Doc.dr.sc. Aleksandra BENSA i Dr.sc. Boško MILOŠ

Autorizirana prezentacija

Split, 2011/12.

M&M

ODJEL: AUTOMORFNA TLA

Klasa: Nerazvijena ili slabo razvijena tla

Definicija

Tla imaju

1. (A) slabo razvijeni inicijalni humusni horizont koji predstavlja biološki aktivirani površinski sloj profila ili
2. (A)_p antropogenizirani horizont

Građa profila: (A)-C ili R

Javlja se na svim supstratima osim riječnih, morskih ili recentnih jezerskih nanosa.

M&M

ODJEL: AUTOMORFNA TLA

Klasa: Nerazvijena ili slabo razvijena tla

Tipovi:

1. Kamenjar (Litosol)
2. Sirozem (Regosol)
3. Pokretni pijesci (Arenosol)
4. Koluvijska tla (Koluvijska tla)

M&M

1. Kamenjar (Litosol)

Kamenjari su vrlo plitka, izrazito skeletna i kamenita tla obrazovana iznad čvrste stijene. Koreliraju sa „Lithic Leptosols“ u WRB klasifikaciji tla.

Definicija

Tla imaju

1. (A) slabo razvijeni inicijalni horizont sastavljen od rastrošenog skeleta
2. Dubinu manju od 20 cm, koja zatim prelazi u kompaktnu ili slabo razdrobljenu stijenu.

M&M

Matična podloga: pretežno vapnenci i dolomiti, a neznatno magmatske stijene.

Stanište: azonalno tlo koje se obrazuje u širokom klimatskom rasponu krških i planinskih područja.

Geneza: tlo se stvara "in situ" pretežno fizičkim trošenjem i erodiranjem finijih čestica tla. Pedogeneza nije uznapredovala zbog mladosti tla, jake erozije ili nepogodnih klimatskih uvjeta.

M&M

Karakteristike: Tlo pretežno sastavljeno od rastrošenog vapnenačkog skeleta, pa su i karakteristike svojstvene geološko-pedološkim procesima i karakteristikama matične stijene.

Morfologija: (A) -R građa profila

Fizikalne: nepovoljne

Kemijske: nepovoljne

M&M

Korištenje: na tlu se nalaze izrazito kserotermne, često inicijalne biljne zajednice ili goleti. Kamenjari su izrazito nepogodni za korištenje u poljoprivredi.

U novije se doba snažnom mehanizacijom krče, produbljuju i usitnjavaju i privode u poljoprivredne svrhe (nasadi vinograda, maslina, maraske).

Distribucija i površina: mali areali unutar vapnenačko - dolomitnog krša.

Podjela na niže jedinice:

- prema vrsti matične podloge (na vapnencima i dolomitima i magmatskim stijenama)

M&M

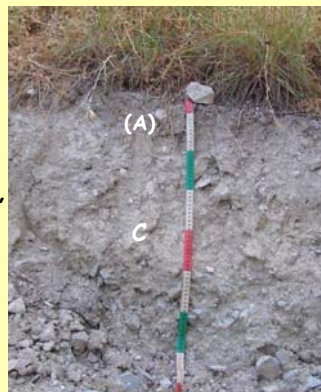
2. Sirozem na rastresitom supstratu (Regosol)

Regosoli su vrlo mlada, nerazvijena ili slabo razvijena tla na rastresitim supstratima (osim aluvijalnih, deluvijalnih i eolskih recentnih nanosa), koja u pravilu nisu skeletna. Koreliraju sa „Regosolima“ (*rhegos, pokrivač*) u WRB klasifikacijskom sustavu.

Definicija

Tla imaju

1. (A) - slabo razvijeni inicijalni horizont sastavljen od trošne matične podloge ili
2. (A)p - antropogenizirani inicijalni horizont,
3. ispod (A) ili (A)p horizonta leži trošna podloga (C - horizont)

M&M

Matična podloga: trošni, fino usitnjeni supstrati: les, fliš i ostali meki terciarni sedimenti, mezozojski kristalasti dolomiti.

Stanište: azonalno tlo obrazovano u širokom klimatskom rasponu, a posebno na jako erodiranim brdskim terenima.

Geneza: Nastaju erozijom ranije stvorenih tala i inicijalnim procesima pedogeneze. Pedogeneza ima mali utjecaj na svojstva tla budući da zbog erozije (ili utjecaja čovjeka) pedogenetski procesi nisu uznapredovali i formirali humusni horizont.

M&M

Morfologija: (A) - C ili (A)p - C građa profila

Fizikalne: varijabilne i jako slične kvaliteti matične podloge .

Kemijske: kao i fizikalne jako varijabilne

Korištenje : imaju jako širok raspon pogodnosti korištenja i u šumarstvu i poljoprivredi. Zbog, često vodonepropustne matične podloge (npr. Fliš) na nagnutim terenima jako su podložni eroziji.

M&M

Pokazatelji bitni za ocjenu pogodnosti sirozema za biljnu proizvodnju:

- vrsta matične podloge ,
- tekstura i
- dubine trošine.

Distribucija i površina: zauzima cca 71.000 ha ili tek 1.3% površine RH.

Najčešće se javljaju kao inkluzije ili asocijacije s drugim tipovima tla

Podjela na niže jedinice: prema geološkoj građi:

silikatni, silikatno-karbonatni i pjeskovito dolomitni

M&M

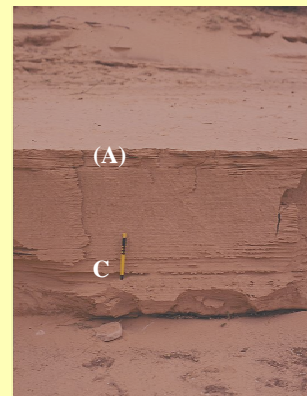
3. Pokretni pijesci (Arenosol)

Arenosoli su nerazvijena tla obrazovana na pijescima donešenim vjetrom. (*L. arena, pijesak*). Koreliraju sa "Arenosolima" u WRB klasifikaciji tla.

Definicija

Tla imaju

1. (A) - inicijalni horizont sastavljen od pijeska,
2. C - horizont koji leži ispod (A)

Matična podloga: rastresiti, vjetrom donešeni pijesak.

Stanište: azonalno tlo koje se obrazuje u širokom klimatskom rasponu.

Geneza: tlo se stvara donošenjem i premiještanjem čestica pijeska vjetrom. Zbog premiještanja čestica pijeska pedogeneza nije uznapredovala.

Karakteristike: Tlo sastavljeno od pijeska, pa su i karakteristike svojstvene pijescima: suha i topla tla; manjak vode i hranjiva.

M&M

Morfologija: (A) -C građa profila

Fizikalne: loše

Kemijske: loše

Korištenje: od šumskih do poljoprivrednih namjena. Pošumljavanje šumskim vrstama radi stabilizacije pijesaka.

Distribucija i površina: zauzimaju malu površinu, cca 700 ha ili tek 0,1% površine RH. Najčešće se javlja kao inkluzija ili asocijacija s drugim tipovima tla.

Podjela na niže jedinice:

Kriteriji: - kemijski sastav pijeska (podtipovi)

M&M

M&M

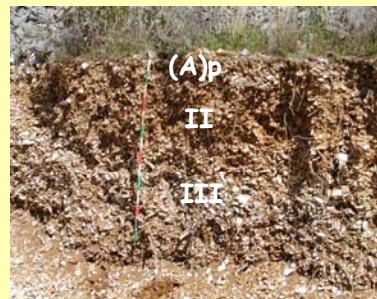
Koluvijalna tla (Koluvium)

Koluvijalna tla su recentno akumulirani sedimenti stvoreni erozijom i spiranjem tla i supstrata s viših terena. U internacionalnoj WRB klasifikaciji koreliraju sa "Regosols - non Lithic".

Definicija

Tla imaju

1. (A) - inicijalni horizont sastavljen od prenesenih depozita ili
2. (A)p - horizont nastao radom čovjeka,
3. Ispod se nalazi C ili R horizont

M&M

Matična podloga: jako varijabilnog kemijskog i teksturnog sastava.

Stanište: azonalno tlo koje se formira na specifičnim geomorfološkim oblicima, najčešće: podnožja padina, poljica, uvale, doci i vrtače.

Geneza: nastaju koluvijacijom i recentnim nagomilavanjem erodiranog materijala (tla i/ili matične podloge).

M&M

Karakteristike: jako varijabilne i rezultat su velike raznovrsnosti fizikalnih i kemijskih značajki "materijala" (tla i supstrata) koji se prenosi erozijom (koluvijacijom).

Morfologija: (A) - C ili R i (A)p - C ili R građa profila

Fizikalne: jako varijabilne, od skeletnih do glinastih, od slabo do suviše zračnih, od termički "hladnih" do "toplih" tala.

Kemijske: od siromašnih hranjivima do vrlo bogatih.

M&M

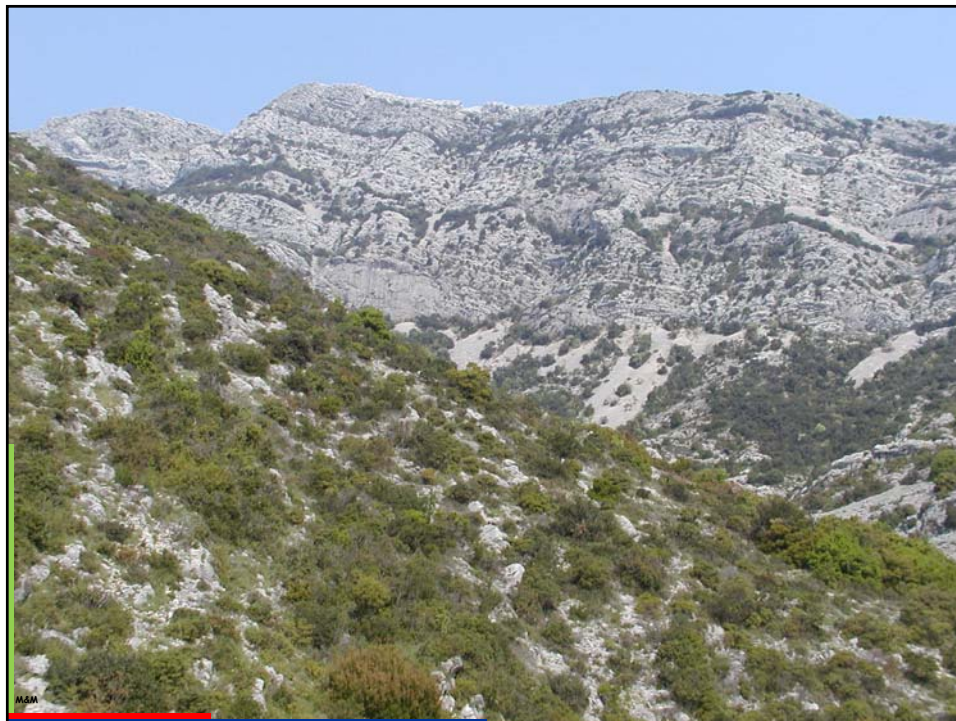
Korištenje: od šumskih do poljoprivrednih namjena (vrtovi i oranice, voćnjaci, vinogradi i maslinici i dr.). Na inkliniranim terenima su, zbog opasnosti od erozije, terasirani.

Distribucija i površina: zuzimaju cca 92.000ha ili 1,7% površine RH. Najčešće se javlja kao inkluzija.

Podjela na niže jedinice:

- Kriteriji: - kemijski sastav geološke građe (podtipovi)
- odnos detritusa i zemlje sitnice i hidrolški uvjeti (varijeteti)

M&M

M&M

